

ne deljeki

Primorski dnevnik

Leto XV. - Št. 147 (4301)

TRST, nedelja 21. junija 1959

Cena 30 lir

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Važna bitka italijanskega delavstva

Val stavk je v zadnjih tednih zajel Italijo. Sedaj je največja stavka pomorščakov, ki je začela že 15 tisoč mornarjev, in vse kaže, da se bo v prihodnjih dneh še zaostrila. Prav tako je ostra stavka bančnih uradnikov in banke ne morejo v redu opravljati niti navadnih operacij. To pa nista edini kategoriji, ki sta pričeli sindikalno gibanje. Uslužbeni ustanov za pobiranje potrošnih davkov so po dobrem tednu stavke uspešni, da so se pričela pogajanja na ministrstvu za delo. Prihodnji teden bo prostotna stavka zaposlenih v podjetjih za proizvodnjo testenin, milnih in rižarjih, 24. junija začnejo stavkati uslužbeni bolnišnic, na vidiku so stavke rudarjev, kamnarjev, gradbenikov in verjetno tudi železničarjev.

Tudi kovinarji, ki so že večkrat enotno stavkali so bili prisiljeni prekiniti pogajanja na ministrstvu za delo zaradi trdnosti nepostopljivosti delodajalcev in so napovedali nove stavke.

Vse te stavke in sindikalno gibanje imajo nekatere važne skupne značilnosti:

1. Proglasile in vodijo jih enotno vse prizadete sindikalne organizacije, tako da se je na temelju skupne borbe skovala v nekem obsegu sindikalna enotnost med demokristjansko CISL, socialdemokratsko UIL ter komunistično CGIL. Ta kmetijska enotnost je osnovni pogoj za uspešen razvoj sedanega sindikalnega gibanja in porok za zadovoljive rezultate. Odločilno vlogo v tej bitki je odigrala CGIL, ki je v zadnjih letih v temeljnih spremembah svojo politiko in zato postaja v vedno večji meri izraz vedno obsežnejšega dela italijanskih delavcev. Razumljivo je, da je ta razvoj znatno pripomogel do spremenjenih odnosov med sindikati raznih struj. Pozabiti pa ne smemo tudi na notranji razvoj demokristjanskega sindikata, kjer prihajajo do izraza delavske težnje kot protitež pritiska politične in gospodarske desnice.

2. Sedanje sindikalno gibanje temelji na zahtevah po obnovi delovnih pogojev, ki naj izboljšajo socialni položaj delavcev in ustvarijo v podjetjih modernejši režim. Tu ne gre samo za

gole zahteve po zvišanju prejemkov temveč tudi za vrsto normativnih zahtev, s katerimi naj se modernizirajo ponekod celo feudalni odnosi, naj se doseže stvarna sindikalna svoboda v podjetjih, človeka dostojno ravnanje z delavci in uradniki.

3. Delodajalci in zlasti veliki monopolisti z združenjem industrijev na čelu (Confindustria) odločno odbijajo vsak sporazum in nočejo privoliti v še tako skromna povišanja plač in na nobeno normativno izboljšanje, ki naj bi privelo za podjetja do novih bremen.

Prav gospodarsko ozadje stavk ne daje prav delodajalcem in predstavlja istovestno resnično ozadje in stvarni razlog za tako številne enotne stavke in za akcijsko enotnost med sindikalnimi organizacijami, ki drugače temelje na različnih in ideološko celo nasprotnih osnovah in načelih.

Po podatkih ministrstva za delo se je namreč v razdobju 1953 do 1956 povečala proizvodnja v 43 sektorjih italijanskega gospodarstva za 25 odstotkov, medtem ko se je število zaposlenih delavcev povečalo le za 4 odstotke. Povečanje proizvodnje ne gre torej na račun znatno večje zaposlitve (število brezposelnih se skoro ni znižalo), temveč na račun nove tehnike in zlasti večjega izkoriščanja delavcev. To potrjujejo tudi uradni podatki, ki pravijo, da se je v istem razdobju povečal delovni učinek vsakega delavca za 24 odstotkov. V čigavo korist se je povečala proizvodnja in delovni učinek? Ista statistika trdi, da so se stvarne plače delavcev dvignile za 6,6 odstotka, kar pomeni da gre levi delež povečanih delavskih naporov v žepu velekapitalistov v obliki stalno naraščajočih dobičkov.

Leto 1958 je zabeležilo dejen zastoj rasti industrijske proizvodnje pod vplivom ameriške recesije in drugih okoliščin. Pričakovati je bilo da bo prišlo do zastaja tudi pri dobičkih velekapitalistov. To pa se ni zgodilo. Po uradnih podatkih, računanih na osnovi letnih bilanc, so se dobički dvajsetih največjih monopolističnih družb povečali od 17.185 milijonov, doseženih leta 1954,

na 27.072 milijonov v letu 1957, in na 31.550 milijonov v letu 1958. Ker so podatki računani po uradnih bilancah, še zdaleč niso v skladu z resničnimi dobički, ki so bili nedvomno mnogo višji, saj je dobro znano, da velika monopolistična podjetja spretno skrivajo svoje dobičke z raznimi mahinacijami in zlasti pod postavko »amortizacija«, ki se je v obravnavanem razdobju kar podvojila.

Recesija, nevarnost konkurence držav skupnega evropskega tržišča in dejen zastoj na notranjem trgu so torej samo pretežne zaščito monopolističnih dobičkov, ki jih ogrožajo sindikalne organizacije odnosno sedanji enotni delavski nastop.

Ni dvoma, da so točne trditve, da vlada v vrsti panog v Italiji zastoj, vendar tiči globlji razlog za nezadovoljiv gospodarski položaj prav v dejstvu, da velika množica potrošnikov nima sredstev, da bi kupila za življenje neobhodno potrebne predmete. Vrsta resnih ekonomistov vidi prav v povišanju plač, v večjem deležu narodnega dohodka za osebno potrošnjo tisti vzvod, ki naj premakne italijansko gospodarstvo naprej, naj oživi industrijsko in drugo dejavnost. Da ne gre za od stvarnosti odmaknjene teorije, pričajo dolgoletne izkušnje vseh držav po svetu in med njimi zlasti ZDA in Nemčije, ki jih ima italijanska Confindustria tako rada za vzor.

Vse kaže, da se bo sindikalni spor še zaostril, saj sedanje stavke prizadevajo v koreninah interese velikega monopolističnega kapitala, ki noče popustiti in zahteva odkrito intervencijo vlade. Pri tem se poslužujejo zanimivega argumenta, češ da so stavke le uvod za ofenzivo politike levega centra, in da je torej prav Segnija desničarska vlada najprimernejše orožje, da stavke s silo zatire.

Dejstva torej dokazujejo, da italijanski delavski razred sedaj z enotno in dosledno sindikalno bitko ne bje borbe samo za izboljšanje svojih plač in delovnih pogojev, temveč tudi za splošen gospodarski in socialni razvoj vse države, za dostojnejše življenje in naprednejše odnose v italijanski družbi.

Pogled na letošnji enajsti tržski mednarodni velesejem, ki ga bodo danes dopoldne svečano otvorili. Na velesejmu razstavlja 1076 razstavljalcev med katerimi 611 iz tujine. Uradno pa je prisotnih deset držav in med njimi Jugoslavija ter Avstrija z obsežnimi kolektivnimi razstavami

Omejevanje pravice pomorščakov do stavke na podlagi fašističnega zakona iz leta 1939

Poziv CGIL vsem delavcem, naj se strnejo v obrambi pravice do stavke
Stavka bančnih nameščencev se nadaljuje in napovedujejo se druge stavke
Kovinarji napovedali novo 48-urno vsedrzhavno stavko

RIM, 20. — Plovne družbe in oblasti gredo v svojem pritisku proti stavkajočim pomorščakom vedno bolj. Minister za trgovinsko mornarico je danes uporabil fašistični zakon iz leta 1939 in odredil revizijo nekaterih ladij družbe »Tirrenias« za njih uporabo pri plovi med celino in Sardinijo.

Medtem se je zaostril tudi spor med delodajalci in kovinarji. Sindikalne organizacije so napovedale nadaljevanje sindikalne akcije in nove stavke. Prav tako se stavka bančnih nameščencev strnjeno nadaljuje.

Ukrep ministrstva za trgovinsko mornarico je naletel na odločno reakcijo sindikalnih organizacij.

Kar se tiče motiva za plenjenih ladij, se minister sklicuje na fašistični zakon iz leta 1939 št. 194, ki določa, da se z revizijsko ladjo rekvirira tudi motivo. V sedanjem primeru, ko pomorščaki stavkajo, trdijo oblasti, da lahko uporabijo

druge določbe tega zakona, t. j. ukaz o izkrcanju vsega ali dela motiva in njegovo nadomestitev z drugimi civilnimi mornarji ali pa z mostvom vojaške mornarice.

Danes popoldne se je v Genovi sestel koordinacijski odbor sindikatov pomorščakov. Po seji so objavili poročilo, ki pravi, da so proučevali položaj, ki je nastal po odredbi ministrstva za mornarico, da rekvirira nekatere ladje za pomorsko plovo na Sardinijo. Poročilo pripominja, da ta ukrep lahko samo podpre nepostopljivost plovnih družb in je sklep ministra za trgovinsko mornarico o reviziji nekaterih ladij zelo hud dejanje. »Uporablja se, dodaja poročilo, fašistični

pomorščake, naj bodo v tesnem stiku s svojimi sindikalnimi organizacijami in naj strnjeno nadaljujejo borbo zavedajoč se odgovornosti, kakršno so dokazali do sedaj. Odbor obsoja pred javnostjo omenjeni ukrep in poudarja, da je protistaven, ker prizadeva pravico pomorščakov do stavke.

»Obsežnost sedanje stavke, zaključuje poročilo, je gotovo jamstvo, da ne bo nobeno ustrahovalno dejanje, naj pride od koder koli, preprečilo pomorščakom, da težijo po delu, ki naj bo vedno bolj plačano in urejeno».

CGIL pa je objavila izjavo, v kateri izreka popolno solidarnost s stavkajočimi pomorščaki in poudarja, da je sklep ministra za trgovinsko mornarico o reviziji nekaterih ladij zelo hud dejanje. »Uporablja se, dodaja poročilo, fašistični

zakon, ki je bil zamišljen v primeru vojne ter se zaradi tega pravno in moralno ne more uveljaviti v normalnem in civilnem sindikalnem sporu, ki se lahko in mora obravnavati in rešiti z normalnimi in civilnimi metodami. S tem podpira minister za trgovinsko mornarico zahteva plovnih družb in vsega tiska gospodarske desnice ter protizakonito posreduje za omejevanje pravice stavke pomorščakov, kakor tudi vseh drugih delavcev».

Izjava pravi zatem, da se mora pritisk države obrniti proti plovnim družbam, ki so odgovorne za nadaljevanje stavke, zato da se čim hitreje omogoči povratek k normalnosti. CGIL odločno protestira in poziva pomorščake, kakor tudi vse druge delavce, naj z odločno nepostopljivostjo branijo pravico do stavke.

V Civitavecchii so pomorske oblasti ob spremstvu policije prišle na motorni ladji »Scyllias« in »Sardignas«, ki pripadata družbi »Tirrenias« in ki sta ustavljeni zaradi stavke. S tem v zvezi niso objavili nobene uradne poročila. Kakor rečeno, so že rekvirirali nekatere ladje omenjene družbe in ni izključeno, da je obisk na ladjah neke vrste pritisk na motivo, naj prekinje stavko.

Tudi spor med kovinarji in delodajalci se je zaostril. Sindikalne organizacije FIOM-CGIL, FIM-CISL in UIL so danes na skupnem sestanku proučile položaj, ki je nastal, potem ko so delodajalci zavrnili ponovno zahteve delavcev, ki se tičejo delovne pogodbe. Sprčo nepostopljivosti, ki so jih delegacije delodajalcev pokazale, in ker ni posredovanje ministrstva za delo i-

melo uspeha, so sklenili obnoviti sindikalno akcijo, kakor sledi:

2. Dveurna prekinitev dela pred koncem delovnega urnika v dneh 1., 2., 3. in 4. julija, razen za tiste delavce, za katere veljajo ugodnosti sporazuma za železarje.

3. Od ponedeljka 22. junija dalje se proglašava stavka za nedoločen čas po normalnem delovnem urniku.
4. Sindikalne organizacije delavcev se bodo ponovno sestale 3. julija, da znova proučijo položaj in da nadalje sklepajo.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Če bi fotelji brodolastnikov bili trdi kakor bitve, bi bilo kmalu konec stavke.

NEVARNOSTI V SEMIRJA

Sovjeti in Američani se že vrsto pripravljajo, da bodo čimprej poslali v vseмирje človeka. Psička Lajka je bilo prvo živo bitje, pred kratkim pa je Američanec uspel na samo poslati temveč vrtni iz vsemirja živi opici. Ni dvoma, najbrž že 1960. leta se bo iztrgal iz zemijskega ozračja tudi človek. Kakšne nevarnosti ga tam čakajo?

V vsemirju

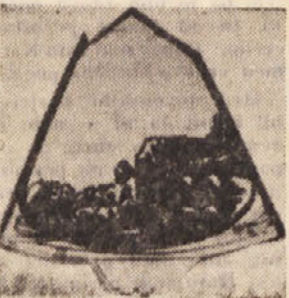
Kot se to čudno sliši, največje nevarnosti so že mimo. Vendar ostane resna nevarnost za psihično uravnoteženost pilota, ki je zaprt v majhnem prostoru in ki mu pomanjkanje teženosti povzroča težave tako, izgublja reflekske.

Stratosfera

Organizem je treba zaščititi pred kozmičnimi žarki, žarki x in ultravijolični žarki. Vsa ta žarčenja lahko povzročijo resne poškodbe človeškemu telesu in so posledice lahko smrtne.

Niže plasti atmosfere

Potrebni so dihalni aparati in kabina s stalnim pritiskom, saj v višini 20 km prične kri vreti.

Pusta nesejao zakuapat

Upihenle suo sveče,
pabrle me use ruoče,
paklicale suo muoče,
ga zavile u rusuo plautuo,
ga na ramuo naložile,
mularijuo suo spadile,
suo naprej paslale zlahtuo!
Uodnesle suo ga s kambre,
za njen uduva jamre.
Se vės fulk za njen se cmiha,
tude burja kumej diha,
An far na sturme uasle,
u bele srajce jaha.
Sez kadilan mježnar maha,
jen uod strēne še tēnkla,
— usēk vre znā —,
de u ane fare svetga Justa,
nesejao zdej pusta!
Gu na gmaine udložijuo,
sarabuotje zagorijuo,
vanj pusta paložijuo.

Orka! Zdej, pej, celo leto čake!
Prave stric Miče, u starne frake.

De mliča se zapije,
Usi hetijuo u uošarije!

MARIJA MIJOT

SPOMINI NA NEMŠKA TABORIŠČA

Ptiči so redko preletavali njivo

Nebo je bilo poveznjeno kot steklen pokrov krste na kos zemlje, ki so ga jetniki rili z rokami. Bilo je tako visoko, da se je človeku zavrtelo v glavi, kadar je pogledal vanj. Zgoraj je bilo modro in prepreženo z rahlimi megli. Se tam, kjer bi mogoče okrog moglo prodreti v svobodo, so se premetavali svetli avioni, igrali so se z rezkimi piski, kakor divje ptice. Tolklo zlokobnega je bilo v njih, da je človek pred njimi bil bolj sklonil glavo v blato.

Njiva je bila dolga, da meje ni bilo videti: na eni strani se je zdelo, da se konca ob topolih, vendar se je širila od tam še dalje, daleč jo je sekala neke ceste, na kateri ni bilo nikoli prahu. Včasih so se po tej stezi vozili na kolesih svobodnjaki. Spomladaj so imela dekleta, ki so se vozila na kolesih, rahla bela krila, ki jih je veter privlečeval. Bile so tako daleč, kakor so daleč spomini, ki jih človek obudi v sebi in pričakovani smrti.

Ptiči so redko preletavali njivo. Na njej je bil posajen samo poper in zato se na njej niso zadrževali. Poleg tega ni bilo nikjer drevesa, razen topolov in daljav, ki jih je veter naperjal od tal, kot bojne loke. Na vsakih nekaj sto metrov je zehal stražnik: teh so se ptice verjetno najbolj bali, ker so bili prava poljska strašila.

Včasih je veter prinesel na to njivo tudi duh po gnoju. In duh je bil opojen, v njem je bilo nekaj civiliziranega. Povrh tega je bil to še duh konjskega gnoja. Konji, lepo zaliti in svetli, ki so bili upreženi v težke voze, so bili jet-

nikom na tej njivi ideal; jetniki so stali v družbeni lestevici globoko pod njimi.

Dolga vrsta jetnikov se je počasi pomikala po kolenih. Blato, ki je bilo mastno, jih je lepilo. Kadar je bilo sveže, je bilo hladno, da je šel mraz od nog po hrbtenici. Ko pa se je posušilo, je z njim vred pokala tudi suha, papirnata koža. Za te jetnike je bila zelena rastlina popra najvažnejša, kar more sploh biti se na svetu. Bila je bolj važna od njih samih in zemlja okoli njih je morala biti včasih čista. Zato so ti ljudje, kadar so polegali opletiti pre sledki in da jih ne bi pozabili za prihodnji večer, so jih morali nato zopet ves dan gledati, premikajoč se po kolenih, kakor izsušene romarske prikazni.

Ze deset dni so se pomikali po kolenih, bila jih je dolga vrsta. Vsak je imel pred seboj svoj določen pas njive, tako širok, kolikor ga je mogel objeti z rokami. Največ je bilo Poljakov: bili so duhovniki, in za spomin so se sedaj nosili na suhem trebuhu raztegnjeno kožo, ki jim je visela kakor predpasnik skoraj do kolen. Obraz se imeli od sonca ožgane ter od vetra razpokane, lakota pa jih je napravila zabuhle. Včasih so se ozirali v nebo z očmi, kakor koki, ki pričakujejo dežja, ali pa je kdo od njih naenkrat obstal kleče ter sklenil roke k molitvi, nato pa je bil podoben sejmarskemu kipeu sv. Franciska iz Assisja.

Dobra roka je pred leti spustila na

to njivo nekaj repnih semen, ali pa jih je od nekdaj prinesel veter. Sedaj so zrasli na vsej njivi trije ali štiri teh zankirnih sadežev s poležanimi in ubitimi listi. Ze od daleč je vsak dobro vedel, če leži repa v njegovem pasu, in od takrat, ko so jo zagledali, so jim že začele teči slinje po neobritih bradah; srečnik pa jo je odkopal z rokami, da ne bi pojedel preveč zemlje, ter jo nato, zart z obrazom v zemljo, skupaj s prstjo hlastno pogoltnil, medtem ko se je drugum bledlo od pogledu na jed. To je napravil tako hitro, da ni niti najmanj zaostal za vrsto. Stražnik pa, ki je stal pripravljen z avtomatom, da vsako kraljo kaznuje, ni niti opazil, kako ropajo državno lastnino.

Tako se je vrsta pomikala počasi dalje, medtem ko je capo sedel na razbitem modrem loncu in grel na bežnem soncu rano na nogi, dobljeno še pred desetimi leti v preiskovalnem zaporu.

Pogosto je del vrste, kjer je bilo največ duhovnikov, začel počke moliti litanije, te so bile prav tako monotone kakor vsa njiva, prikazni pa so izgovarjale besede avtomatično in se z nekaj tiste vznesenosti, kakor so molili pred črno sliko čenstohovske Matke božje. Prosi za nas... Usmili se nas... Veter je še kar naprej padal z vso silo izpod neba in uniceval na samih ustih sepe-tajoče besede.

Prosi za nas... Usmili se nas...

«Torej je tista potem le rodila otroka,» je vprašal gospod Ladislav Konopecy svojega sosedo, plesatega župnika iz Male Ostrovice, ki je imel velik rdeč nos, iz katerega mu je kapljala voda na spodnjo ustnico, ki jo je nasobil v neki narejeni upornosti. «Da,» je tiho dejal gospod Konopecy ter izvil iz prsnega žepa zmečkan, umazan papir. Na njem je bil z okorno roko napisan naslov, tako da je bila vsa stran mimogrede poskropljena z drobnimi kapljicami črnile.

«Naj izvolijo, gospod,» je pomolil sosedu papir.

Gospod je premaknil suhe noge v raztrganih in umazanih hlačnicah naprej ter položil papir na zemljo med rastlinico popra.

Na listu je bilo napisano: «Her Ladislav Konopecy» itd. «Her» je bil prečrtan z rdečim svinčnikom, kakor v solski nalogi.

Gospod, ki se je boječe oziral, da ga ne bi kdo od zadaj brenil v zadnjico, pa je pozljivo čital dalje: «Spoštovani gospod župnik naj oprostijo moji ponižni in nerodni pisavi, je pa vse iz srca. Naj jim naš gospod odrsenek, ki je na križu umrl iz sto ran, da milost, da bodo nazaj v Ostrovice skoraj prišli ter naše duše v raj vodili. Moram Vam pisati, da je v naši cerkvi pusto in da je Ana komaj dobila rola za oltar, pa ta velika svinja je dala šest puskov, so zelo lučni. In rodila sem tudi enega fantka, ki je en mesec star in tudi zelo lušten. Nekaj mesecev Vas ni prečastiti in se mi zdi zelo dolgo. Kadar fantka pogledam se spominam na Vas in prosim sveto Mater božjo, da bi tudi on bil župnik in tako podoben Vam, am-jak to samo jaz vem.

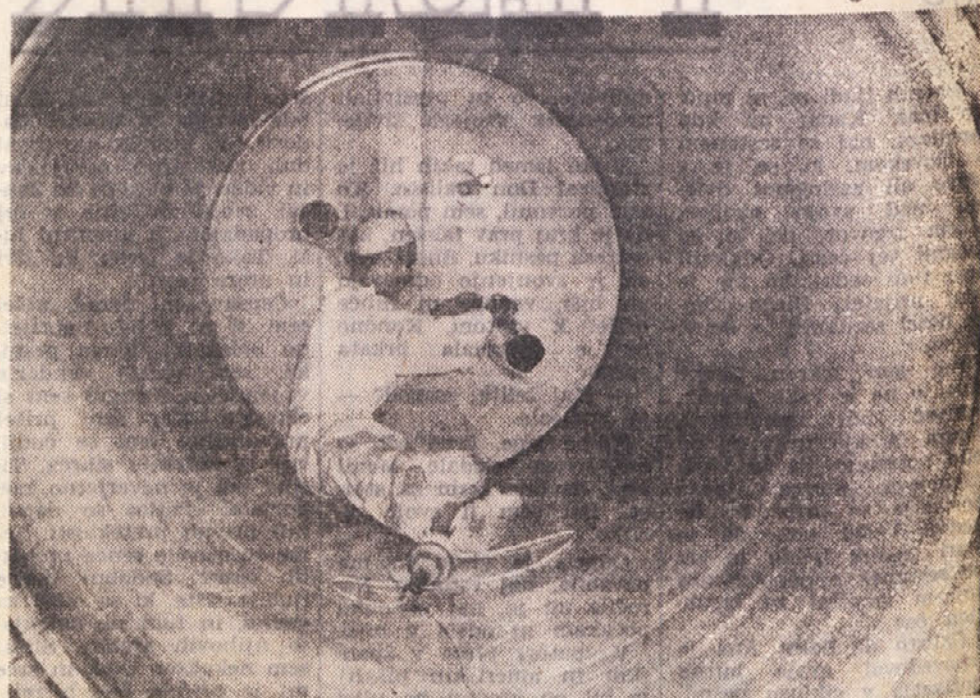
Sedaj Vas pozdravljam in Vam pošiljam kar ste mi pisali pa še 2 klobasi in 2 nova robca.

Vas pozdravljam

pokorna Marija»

dr. M.

V atomskem inštitutu «Borisa Kidriča» v Vinči pri Beogradu domači strokovnjaki dokončujejo 7.000-kilovatni jedrski reaktor

Med gradnjo reaktorja v Vinči

«Ventilator», mariborska «Metaina» je prispevala transportno opremo, kolektiv «Rade Koncar» iz Zagreba transformatorje, v tovarni «Ivo-Lola Ribar» so zgradili velik žerjav za reaktorsko dvorano in baze iz nerjavečega jekla. «Kamor» bodo shranjevali močno radioaktivne gorilne elemente, 75.000 m najrazličnejših kablov pa je izdelala tovarna «Moša Pijade» iz Svetozareva. Poleg strokovnjakov Inštituta «Borisa Kidriča» so pri montaži reaktorja sodelovali tudi delavci, tehniki in inženirji mariborske «Hidromontaže».

Poudariti moramo, da so

domači proizvajalci izpolnili pričakovanja investitorjev in pokazali možnosti izdelovanja številnih naprav, ki jih zahteva sodobna atomska tehnika. Po izjavi nekaterih strokovnjakov Inštituta «Borisa Kidriča» bi jugoslovanska industrija na tem področju lahko prevzela se večje obveznosti in jih uspešno izpolnila.

Vsi inženirji, tehniki in delavci, ki so sodelovali pri gradnji reaktorja, so si pri tem nabrali številne izkušnje. Prav jim bodo prišle pri reševanju težavnih nalog že v bližnji prihodnosti, ko bomo gradili atomske reaktorje za proiz-

vodno uporabne energije. Novi atomski reaktor v Vinči je predvsem raziskovalna naprava in ga ne moremo enačiti s tistimi, ki že nekaj let proizvajajo električno energijo v prvih atomskih elektrarnah, ali pa služijo pogonu ameriških atomskih podmornic in sovjetskega ledolomila «Lenin». Steje namreč v vrsto «hladnih» reaktorjev in bo obratoval pri temperaturi komaj 60 stop. C ter pri atmosferskem pritisku. Kot vemo, razvijajo reaktorji atomskih elektrarn in ladijskih pogonskih sistemov temperaturo nekaj 100 stop. C in delujejo pri precej večjem pritisku, kar pa zahteva zelo zapleteno konstrukcijo. Znanstveno-raziskovalno delo jugoslovanskih strokovnjakov z novim reaktorjem pa bo pripeljalo do rešitve številnih problemov, ki so v zvezi s konstruiranjem in gradnjo reaktorjev za proizvodnjo energije.

Prvo verižno reakcijo razpadanja uranskih jeder so v Jugoslaviji sprožili že pred dobrim letom, 29. aprila 1958. Takrat je v Vinči začel poizkusno obratovati jedrski reaktor ničelne moči, ki so ga pod vodstvom prof. Pavla Savice projektirali in zgradili atomisti. Reaktor ima cilindrični tank iz aluminija s premerom 2 m in nekaj večjo višino, v katerem je reaktorska rešetka iz 200 palic naravnega urana. O stalni prostor v tanku napolnjuje teška voda, ki je zaviralec nevtronov.

Novi reaktor je precej večji od prejšnjega in bo razvil toplotno moč 7000 kilovatov. Njegovo telo, valj s premerom 7 m, ima nevtronski reflektor in biološki ščit. Gorivo reaktorja je bogatjen uran z 2 odst. U 235. Tehnološki kanali (uranske cevi, obložene z aluminijevim zlitino), so poplavljeni v tekočo vodo.

Da bi preprečili delovanje smrtonosne radioaktivnosti, so okoli reaktorskega jedra najprej postavili 0,6 m debelo steno iz grafitne opeke (reflektor), ki preprečuje prodiranje nevtronov v okolni prostor. Takoj za steno je 0,5 m debel plašč vode, medtem ko je na zunanji strani reaktorja 2,5 m debela stena iz teškega betona (iz zdrobljenega barita, železnih opilkov in nekaj cimenta). V tej steni so številni eksperimentalni kanali, ki služijo proizvodnji radioaktivnih izotopov joda, kobalta in drugih elementov.

Izgradnja domačega reaktorja za 7000 kilovatov je neprecenljiva pomena za nadaljnji razvoj atomske znanosti v F.R.J. Reaktor bo omogočil izredno plodno raziskovalno delo in z njim bodo jugoslovanski atomisti lahko bolj neposredno in hitreje prodorili v skrivnostne zgradbe atomov, razvili tehniko in tehnologijo atomskih reaktorjev ter uspešno sodelovali na področju radiofarmacije in biologije. Za medicino, poljedelstvo, gozdarstvo, veterinarstvo, tehnologijo živil in industrijo pa bo novi reaktor v Vinči še prav posebno važen kot proizvajalec radioaktivnih izotopov.

V okviru reaktorskega programa Inštituta «Borisa Kidriča» pa seveda rešujejo tudi nekatere važne probleme, združene z uporabo atomske tehnike v praksi. Kot primer omenimo zaščitno pred ionizirajočim sevanjem, predelavo radioaktivnih odpadnih snovi, proučevanje metod, ki bi zagotovile varno obratovanje atomskih naprav v industriji ter vprašanja izluženega goriva, zirozma iskanje uspešnega kemičnega postopka, s katerim bi lahko najučinkoviteje pridobivali nekatere radioaktivne elemente.

DRAGISA STEFANOVIĆ

(Po življenju in tehniki)

GRAFOLOG ODGOVARJA

ZORKA: — Razširite meje svoje prirojene inteligence s študijem. Trenutne nepravilnosti so prehodnega

dan. Rada potujem

značaja in jih vse preveč odpirate vrata v svoj spomin. Bodite odločnejši, saj Vam plajsljivost prinaša le ne-prijetne situacije. Bodite iskreni do samega sebe in se ob napakah odločno učite.

CHE SARA, SARA: — Doslednost, red in točnost so osnove Vašega značaja. Interes za umetniško de-

lariti samo z neboj

lovanje. Pred velikimi težavami naj vaš korak na poti k cilju ne ostanje. V resnih zadevah ne bodite tako boječi in nezaupljivi. Ste tovariški in živite notranje bogato življenje. Pazite se revmatičnih in ledvičnih obolenj.

ZVESTA CRNOGLAVKA: — Po naravi ste odločni in posedujete močno voljo. Preveč ciljev ste si zadali.

bi bila slava perke

Ko bodo Vaše moči usmerjene samo k enemu in premišljenemu cilju bodo sadovi hitreje vidni; izginila pa bo tudi sedanja neučinkovitost in nerazpoloženje.

ZAPELJANA LJUBEZEN: Aktivno-pozitiven pogled na življenje, kar pa zaradi še dokončno neustaljenega značaja ne izključuje pesimističnih depresij, katerih podlaga je v glavnem neuspeh na gnotnem področju. Močna doživljaja zaradi zunanjih vplivov. Zelja po neodvisnosti. Ovre znate s pomočjo svoje volje in pravih predstav premostiti v svojo korist. Pozor pred revmatizmom!

VELJAVEN OD 22. DO 23. JUNIJA

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Pomembne izpremembe in ugodne prilagoditve, ki jih niste pričakovali. Sanje se bodo uresničile. Vztrajajte pri svojih zamislih in imeli boste uspeh.

BLIK (od 21. 4. do 20. 5.) Srce se bo razvnelo. Vzbu-dili boste zanimanje, vendar morate biti oprezní. Včasih je treba kaj živovati v korist drugih. Zanimivo sporočilo.

DVOJEČKA (od 21. 5. do 20. 6.) Tem-ne mračni bodo razburkane vaše notranjosti. Vendar ne obupa, zvezde so vam ugodne in obkrožajo vas prijatelji.

RAK (od 21. 6. do 22. 7.) Zelo prijetno vabilo. Družba bo vesela in zabavna in ne bodo manjkale tudi ljubezenske prilagoditve. Ne kaj težav poslovnega značaja.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Odlična prilagoditve, da opravite odloženo delo. Na vidiku potovanje. Novosti in zanimiva pošta med tednom. Nekoliko več skrbi za zdravje.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Simpatije, vendar potovanje je premisljeno in čas. Ne predvideni dogodki, večnoma veselje, toda z zrnom pelina. Zanimivo telefonski pogovor.

TEHNIČNA (od 23. 9. do 22. 10.) Dnevi bogati z ugodnimi dogodki. Nova poznavanja in v petek se vam bo razkrilo neko srce. Na delovnem področju je potrebna opreznost.

SKORPIJON (od 23. 10. do 21. 11.) Ljubosumje je največja nevarnost za mlade in stare zaljubljen-ce. Ne zaupajte preveč, vendar teden na splošno ni neugoden.

STRELEC (od 22. 11. do 21. 12.) Nekaj zaprek in težav, ki pa so bolj posledica naravnih neskladnosti kot stvarnega stanja.

Izlet V več pogumu.

KOZOROG (od 22. 12. do 20. 1.) Sami morate odločiti o svoji usodi in ne pustite se preveč vplivati od drugih izgubite odlično prilagoditve.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Teden bo poln prijetnih presenečenj vrnila se bo harmonija in v nedolgi prijeten izlet. Tudi v delu kaže na boljše in na ugodnejši za-služek.

RIBE (od 20. 2. do 20. 3.) Slaba volja je kaj neprimeren svetlo valov in po ob-lahkih posije po-ce. V sredini ted-na pomemben razgovor.

Iz naših krajev

ŠE NEKAJ O BOLNIŠKI BLAGAJNI KMETOV

KAJ SE SKRIVA ZA SPREMEMBAMI v odloku vladnega gen. komisarja?

Dolgo smo čakali, dostikrat pisali in posredovali pri oblasteh, da bi bil ta zakon razveljaven tudi na naše področje. S kratkim odlokom, ki vsebuje komaj 8 členov, je generalni vladni komisar razveljavil veljavno vseslovesnega zakona za bolniško zavarovanje kmetov tudi na naše področje. Možno pač ugotoviti, da so za sestavo odloka odgovorni organi rabili skoraj pet let.

Preprostemu človeku se takoj vsili vprašanje: Zakaj so zadrževali toliko časa?

Marsikatero misel in dvom bi lahko izrazil in marsikatero razlago bi lahko našel za to — navidez — nepotrebno zaplavljanje. S tem ne bi menjali dejstva, zato si raje oglejmo, kaj pravi odlok št. 20, ki je izšel v Uradnem listu kmetijskega ministrstva dne 11. junija 1959.

Clen 1. pravi: Zakon z dne 22. novembra 1954 št. 1136 (Razveljavitev pomoči v bolnišnici na neposrednih obdelovalcih), ki je bil objavljen v uradnem listu republike Italije «Gazzetta Ufficiale» št. 230 z dne 13. decembra 1954, se razveljavi na Tržaško ozemlje, v kolikor ni izrecno določeno v naslednjih členih.

Ze prvi clen nas opozarja, da so pri razveljavitvi tega zakona nastale neke spremembe, zakana samega. Oglejmo si te spremembe.

Clen 2. med drugim pravi: Ustanovi se za obcone Tržaškega ozemlja edina vsaj ena pokrajinska blagajna (Cassa mutua provinciale) za neposredne obdelovalce, z nalogo za skrb za...

Ja je prva in najvažnejša sprememba, ki je nastala ob razveljavitvi zakona za bolniško zavarovanje neposrednih obdelovalcev. Ima ta sprememba kakšno večjo važnost?

Naše mnenje je, da je ta sprememba bistvene važnosti, če upoštevamo vprašanje volitev upravnih organov.

S to spremembo se odreja zavarovanjem, da izvolijo svoje občinske odbore, ki naj bi predstavljali temeljni kamen za demokratsko upravljanje vsaj enega blagajne. Ta sprememba zadostuje se važnejšo vlogo, če upoštevamo, da bi predsedniki občinskih odborov imeli pravico izvoliti pokrajinski odbor, dočim se bo v sedanjih pogojih pokrajinski odbor volil direktno. Vsakomur je znano, da je mnogo lažje manevrirati z maso kot z izvoljenimi predstavniki. To določilo neposredno podpira tiste, ki pri občinskih volitvah ne bi ulegli zbrati niti potrebnih podpisov za predložitev kandidatske liste.

Zakon stoji v veljavo s 1. julijem 1959 in v roku dvanajstih dni mora prejeti imenovanje komisarja, ki bo upravljal vsaj eno bolniško blagajno za dobo enega leta in pripravi vse potrebno za volitve. Poleg komisarja mora imenovati tudi člane posvetovalne komisije, v kateri morata biti dva predstavnika neposrednih obdelovalcev. Komisar, po posvetovalni komisiji, ima naloge, da določi datum in sedež za volitve.

Zakon določa, da se morajo volitve vršiti v roku štirih mesecev, od dneva ko stoji v veljavo zakon. Generalni vladni komisar je pa to dobo razveljavil tako, da bodo volitve čez 12 mesecev od dneva ko stoji v veljavo ta odlok.

Vse se lahko krije za tem odlokom posebno, če upoštevamo prakso v ostalih predelih Italije, kjer je z raznimi sredstvi in z malimi ali večjimi potporbami, z vključitvijo v seznam neaktiviranih ljudi, itd., onemogočena Zveza neposrednih obdelovalcev uspešno potvrditi v svojo korist izglede izide volitev.

Ob vsem tem se vsaj sumi, da ta odlok služi »priljubljenosti« tujim bomoim. Vendar se sami zavedajo, da naši kmetje predstavljajo prilično trd oreh.

Zaradi nejasnosti in dvomov, ki jih je odlok generalnega vladnega komisarja sprožil med našimi kmeti, se kmetijske organizacije ne morejo strinjati z njegovo vsebino. Poleg tega je ta odlokna precej pomenljiva tudi zaradi tega, ker odreja posameznim očinam pravico do polnega izraza svojega značaja.

Kljub temu, če bo vlada objektivnost — poštenost — in se bo odpranila vsaki spletnosti, se nameni, da se koristi v prvi vrsti našim kmetovalcem, omo tuai s tem prirojenim za-onom dosegu vsaj to, da naši kmetje ne odo v statnem strahu pred posvetovalci, ki lahko nastanejo, če je kdo iz družine prisiljen zateči se v bolnišnico.

Ob koncu se eno vabilo tukajšnji bomoimjski efederacija der colivatori diretti, ki ima prav danes svoj kongres. Casopis «Il Piccolo» opneva vse borbe, ki jih je vodila organizacija zato, da se ta zakon razveljavi na naše področje. Znano je, da ima ta organizacija močne zveze z vladnimi organi. Kaj je ta organizacija konkretno napravila zato, da se zakon za bolniško zavarovanje kmetov razveljavi čimprej na naše področje? Ali se ni mogoče borila zato, da

bi se to vprašanje zavlačevalo čim več časa?

Danes bi morali udeleženci občnega zbora vprašati govornike, naj jim povedo, kdo je kriv za lpetelno zavlačevanje in kdo je kriv, da so se zahteve kmetijske zveze in zveze malih posameznikov uresničile s tolikšno zamudo.

—ky

SESLJAN

Svoječasno smo pisali, da bi bila na primernem kraju Sesljana potrebna deska — kašipoti v sosedne kraje. Tako je povsod v turističnih krajih in to je tudi razumljivo, ker tujece ni ta del časa zadržijo v nekem kraju, zanima tudi njegova okolica. Malo čudno in nepotrebno zveni, če nora turist polvedovati, kam vodi ta pot, kje je ta ali ona vas, kako je daleč, kakšna je pot itd.

Na levi strani obale (za hotelom Castelreggio) proti kamnolomu nameravajo zgraditi primerno cesto in jo urediti za parkiranje številnih avtov in motornih vozil. To je nujno potrebno in bo značilo v tujkem prometu korak naprej. Spet opozarjamo občino na razsvetljavo na cesti od Sesljana do mosta čez avtostrado. Pod to cesto so namreč na prejšnji cesti žarnice.

Ali bi se ne moglo te prenesti na novo cesto, ki je sedaj (do mosta) nerazsvetljena?

Bilo kakorkoli, a to zadevo je treba rešiti.

Ne vemo, kako se bo v letošnji sezoni razvil tujski promet, ker je to odvisno od vremena, zanimanja inozemcev in naših državljanov, a mnogo tudi od nas, zlasti pa od gostincev. Ti pa ne kažejo za to one prizadevnosti, smisla in razumevanja kot to vidimo v turističnih predelih, ki uživajo sloves. Saj je res, da ni ta podjetnost tako lahka zadeva in ni odvisna le od dobre volje posameznika, a ne da se to vprašanje rešiti mimo pravila, veljavnega za vsako dejavnost: žetev se ravna po setvi. Danes pa je že tako, da je treba zdrava gospodarstva prizadevanja vpreči v solidno organizacijo. Našim gostilničarjem žal to manjka.

SOVODNJE

V gostilni pri Francetu se je te dni zbrala skupina vaščanov iz Sovodnje, Gabrij, Peči in Rupe, ki delajo v tržaških ladjedelnicah. Ob kozarcu pristne kapljice so se poslovlili od svojih delovnih tovarišev, ki so že dosegli 60 let in stojijo v pokoji.

Po kratkem nagovoru in čestitkah so vsi z enominutnim molkom počastili spomin svojih delovnih tovarišev, ki so že umrli. V prijetnem razpoloženju se je nato razvila vesela zabava. Upokojenecem želimo še mnogo let mirnega življenja.

IZ NABREŽINE IN BAZOVICE

SMRTNA KOSA

V četrtek 18. t.m. smo spremili na zadnji poti pokojno Ivano Kojanec, ki je umrla v starosti 88 let. Pokojnica, ki je bila splošno priljubljena, se je namreč rodila 25. decembra 1871 v vasi Parje pri Postojni. Zivela je nekaj časa na cRki in v Sežani, nato pa od leta 1911 naprej v Nabrežini, kjer se je naselila s svojimi možem železničarjem.

Imela sta 9 otrok, ki jih je kot skrbna mati in zavedna Slovenka vzgojila v zavedno Slovence. Od otrok so živi še 4 hčere in 4 sinovi.

Gospa Ivana je bila zvesta naročnica našega dnevnika in je kljub visoki starosti z velikim zanimanjem spremljala življenje in borbo tržaških Slovencev.

Naj ji bo rahla naša kraška zemlja; svojcem pa naše globoko sožalje.

Po mučni bolezni je v ponedeljek 15. t.m. umrla v starosti 77 let naša vaščanka Marija Mervla por. Zagar iz Bazovice 68. Zaradi svojega mirnega in nesebičnega značaja je bila pokojnica zelo priljubljena. Pred tremi leti se je s svojim možem Mihelom še čila in zdrava slavlila zlato poroko. Leto pozneje pa se je je lotila bolezen, kateri ni mogla biti kos. Več kot pol stoletja je bila zvesta družica svojemu možu in z njim prenašala krize in težave vsakega življenja. Imela sta 8 otrok, od katerih živijo še štirje. Bila je skrbna gospodinja, dobra mati in zavedna Slovenka. Vsem duham je tudi vzgojila svoje otroke.

Prav rada je čitala «Primorski dnevnik» in revijo «Naša žena». Da je bila zelo družabna v vasi, je dokazal tudi njen pogreb. Na zadnji poti jo je, kljub delovnemu dnevu, spremlilo veliko število domačinov. Vaški pevski zbor «Lipa» pa ji je doma in ob odprtem grobu zapel v zadnje slove nekaj žalostink. Naj ji bo lahka domača zemlja; možu, sinovom in hčeri pa naše sožalje!

ŠEMPOLAJ

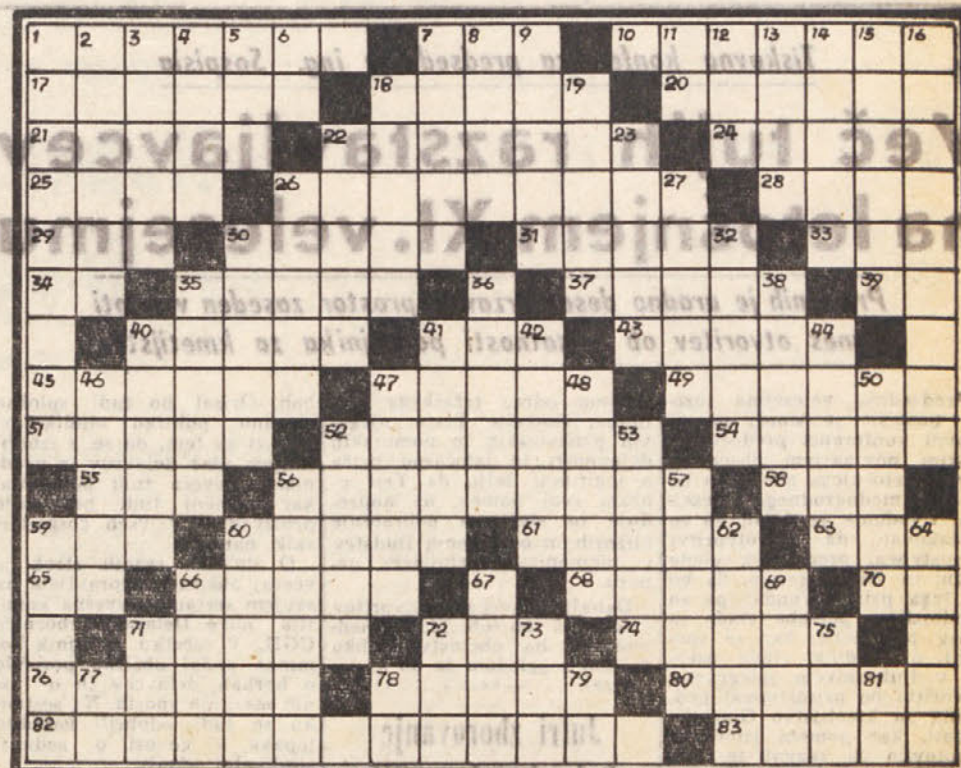
V sredo predzadnjega tedna smo imeli, že drugo predavanje, tokrat vzgojnega značaja. Iz primerov, ki jih je navedel predavatelj Pahor, smo se mogli prepričati, koliko krivde pade na roditelje za razne težke pojave, ki jih danes beležimo med mladino; zahtevnost, razvajanost, razneženje, mržnja do dela, odklon vsakih žrtv, mladinska kriminalistika idr. so poglavje, vredno, da se z njim ukvarjajo predvsem starši. Njihova slepa ljubezen, ki otrokom vse dovoljuje in oprosta, oziroma trdi ostri in brezobzirni odnos do otrok, ki ne poznajo topline in priznanja, sta dveje ekstremov, ki ju lahko šteje mo h grehu staršev, ki pač nade na otroke. Seveda so kvarni vzgojni vplivi tudi izven družine — v javnem življenju. Vzemimo n.p.r. tisk. Orožje, napadi, kri itd. ne morejo mladine vzgajati za družbeno koristne člane. Niti igrače, kot n.p.r. samokresi, topovi, tanki, bombniki, ne morejo v otroku vzgajati humanu čustva in zgraditi človeka kot ga potrebuje kulturno občestvo.

Starši želijo svojim otrokom dobro. A najboljša dola je dobra pravilna vzgoja. To pa ni tako lahka zadeva. Zaradi tega so staršem nujno potrebni vzgojni napotki in obliki takšnih vzgojnih sestankov.

Za sedaj ni bil obisk posebno zadovoljiv, če pa bi se te gostanki ponovili, bi privabili večje število ne le moških, ampak tudi žena. To bi bilo zaželjeno, saj je predvsem žena najpomembnejši vzgojni činitelj.

V nedeljo pa nas je drobiz iz solskega vrta za hip povedel v svoje kraljestvo. Če ne bo kaj prav, je pred programom rekli en iz te družine, naj jim blagohotno oprostimo. No, dobra volja in prijetno razpoloženje, ki so nam jih izvalje vse točke — deklaracije, prizorčki, solospjevi, zborova petje (s spremljajočo harmoniko gđ. vzgojiteljice), sta pomenili nekaj drugega kot oproščanje, izražali sta polno priznanje njim — malčkom, se pravi krtati vzgojiteljici in pomožnemu osebu, in to tudi zaradi razstave, kjer smo se prepričali tudi o ročni pretnosti te nežnih ročic. Okvirčki in risbe na stenah, na kraških postavitvah pa pletene pisane kosarice, vazе, izrezljane račice, čolni i.c. — to ni za ta zbor karsibodi. Mamec in tudi drugi ljubitelji mladine so občudovali proizvode ter palčkov in primerjali svojo prvo mladost, ko se niso mogli ukvarjati z nečim takim. Mnogo vzgojnega prizadevanja je vloženo v tej dejavnosti, mnogo več kot je to vidno. Zasluga za lep uspeh gre vrtnarici gđ. Lepi zintinovi, pomožnemu osebu, ki vestno vrši svojo nalogo, in občini, ki z razumevanjem prispeva k čim uspešnejšemu delovanju otroških vrtev. Le nekaj je pri tej skromni, a prikučni prireditvi izzvalo v občinstvu malo neprijetno razpoloženje: ljudje so se namreč vprašali, čemu je pri tem potrebna navzočnost policijskih organov.

KRIŽANKA

Besede pomenijo:

VODORAVNO. 1. del narave, ki se je človeška roka še ni dotaknila, 7. gora v Zasavju, 10. razsrtjen, nataknen, 17. potok pri Kopru, 19. rusko moško ime, 20. Straussova opera, 21. samo, le, 22. mesto v Indiji, 24. glavno mesto evropske države, 25. žensko ime, 26. jedrat, klen, 28. velika industrijska dvorana, 29. del imena slov. filmske igralke, 30. uporabljiv za vožnjo, 31. zadnjični 33. moško ime, 34. znanec za šiviljo, 35. moško ime, 37. domača tovarna zival, 39. ploščasta merska enota, 40. kvalificiran gradbeni delavec, 41. tuja beseda za prednost, 43. sad listnatega drevesa, 45. gospodar, upravitelj, 47. sadra, gips, 49. važna industrijska surovina, 51. svetovsk. šahovski vele mojster, 52. slovenska kiparka in slikarka, 54. obravnavan, odločen v postopku, 55. bajeslovni ustanovitelj Rima, 56. bajeslovni stavec, 58. nevarna moderna bolezen, 59. provrat, 60. pozov, 61. sladkovodna riba, 63. vprašalnica, 65. predlog, 66. pripadnik starega grškega plemena, 68. mesto v Italiji, blizu avstrijske meje, 70. oblika prožnega glagola, 71. zdravilo proti malariji, 72. nota, 74. mesto na Češkem, 76. Mencinger jev roman, 78. duhovnik starih Kelto, 80. reka v vzhodni Jugoslaviji, 82. neizrazljiv, ki ga ni mogoče opisati, 83. čist, brez oblakov.

NAVPIČNO. 1. kadar kaj važnega odločate, je vedno potreben, 2. voditi, vjugati, ovinkati, 3. nadav, 4. afriška država, 5. osebni zaimek, 6. predlog, 7. gora nad Bovcem, 8. obilastvena pisarna, 9. hočem, 10. želim, 11. igralna karta, 12. del strehe, 13. muslimanski bog, 14. bebašt, 15. pokrajina v Severni Italiji, 16. neustavljiv, 18. šibanje, pretep, 19. sokrva, cepivo, 22. orientalski trg, 23. prostor v kinematografu ali gledališču, 26. s silo do drom na več kosov, 27. nevisok, 30. mesto v severni Grčiji, 32. grški otok v Cikladah (stara oblika imena), 35. del strehe, 36. dostava s prevoznimi sredstvi, 38. javni govorilni nastop, 40. mesto v Istri, 41. mesto na Švedskem, 42. mesto ob Baltiku, 44. srednjeveški, 46. angel, 47. invalid, 48. zdravim, krpam, 50. prislov nedoločene količine, 52. izredno srdit, 53. ropot z nogami, 56. vrsta ovac, 57. glej 9. navp., 59. vržen, prepuščen v igri, izročen, 60. vrv, 62. patrona, 64. jamski plin, 66. ustanoviteljica Kartagine, 67. mesto v Južni Koreji, 69. nemuna, 71. velika posoda, 72. nelep, nemikaven, 73. vrsta svetlobe, 75. etipski plemenski poglavar, 77. znak za beski poglavar, 78. znak za beski poglavar, 79. francoski predlog, 79. rili, 78. francoski predlog, 79.

italijanski predlog, 81. osebni zaimek.

RESITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: 2. vendar, 7. Tirol, 12. ura, 14. špil, 16. apatik, 18. Panama, 20. rosi, 22. rastri, 24. doza, 26. kol, 27. luster, 29. rektor, 31. osebnim, 33. ozamem, 35. Anica, 37. le, 38. oribm, 40. inacki, 42. ud, 43. ukati, 45. Ararat, 47. losica, 49. Mikene, 51. A. Azazel, 53. Bar, 54. hruc, 56. panike, 58. onemel, 60. Aladin, 62. zamere, 64. urok, 66. ime, 67. očetov, 69. tekoče, 71. matere, 73. Orebič, 75. Kecal, 77. of, 78. dinam, 80. elegant, 82. ma, 83. lisee, 85. ravine, 87. epillog, 89. snazen, 90. zanos, 91. ena.

NAVPIČNO: 1. uš, 2. vrole, 3. eka, 4. datum, 5. Apis, 6. Ra, 7. tiara, 8. iks, 9. oprema, 10. laik, 11. en, 12. umori, 13. raz, 15. Prosek, 17. trezna, 19. Adonis, 21. litrik, 23. Treita, 25. Aladar, 26. Kolumb, 28. traven, 30. takole, 32. notica, 34. miazem, 36. culo, 39. banana, 41. členek, 44. amulet, 46. rakave, 48. lberrec, 50. epichen, 52. zoreče, 55. ramati, 57. izoran, 59. mučeni, 61. Dorica, 63. etilen, 65. kolega, 66. Imola, 68. Toman, 70. okapi, 72. eden, 74. Bena, 76. Amom, 78. are, 81. ges, 84. ss, 86. iz, 88. le.

NA OJVJEM ZAPADU

ŽELEZARNA JESENICE

JESENICE NA GORENJSKEM

Izdoluje za potrebe strojogradnje

valjano jeklo — vlečeno jeklo — pločevino (debela, srednja, tanka) — hladno valjane lingote — tegano žico — varjene cevi — elektrode — polproizvode za nadaljnjo obdelavo.

V vseh vrstah:

gradbene in konstrukcijske nelegirane in legirane vrste jekla po normah DIN za splošno strojogradnjo — ogljikovo in legirano orodno jeklo za izdelavo ročnega in strojnega orodja za obdelavo kovin, lesa in drugega materiala — specialne vrste jekla za posebne namene

Podrobne podatke o vrstah, o lastnostih posameznih vrst jekla, o načinu termične obdelave, o dimenzijah, tolerancah in načinu dobave Vam nudim

Katalog proizvodov Železarnice Jesenice

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI 8, II. nad. - TELEFON 93-808 in 94-638 - Poštni predal 559 - UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 29 -
Tel. št. 37-338 - Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-11 - Tel. št. 33-82 - OGLASNI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. - Tel. št. 37-338 - GENE
OGLASOV: Za vsak mrm visline v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. - MALI OGLASI: 30 lir beseda

Po začasni prekinitvi dela zunanjih ministrov

Pred novo fazo mednarodnih pogajanj
za pripravo drugega dela konferenceVerjetno sestanek Eisenhowerja, Mac Millana in De Gaulla - Kozlov in Nixon
bosta v Washingtonu in v Moskvi navezala neposreden stik med obema vladama

ZENEVA, 20. — Današnja, zadnja plenarna seja zunanjih ministrov v Zenevi je trajala samo deset minut in s tem se je zaključil prvi del konference. Predsedoval je sovjetski zunanji minister Gromiko, ki je sporočil, da je bil postavljen predlog za odložitve dela in da so se sporazumeli, naj bi se delo nadaljevalo 13. julija.

Vprašal je, ali ima kdo kaj proti temu. Ker ni bilo ugovorov, je Gromiko prebral uradno izjavo, ki je bila odobrena in ki je glasila: »V Zenevi je od 11. maja dalje prislo do široke izmenjave misli med udeleženci konference zunanjih ministrov o vprašanjih, o katerih so razpravljali. Ministri menijo, da so novi razgovori in nova pogajanja potrebna. Sklenili so prekiniti delo konference in ga nadaljevati 13. julija 1959 v Zenevi.«

Zatem se je Gromiko zahvalil kolegom in svicarski vladi, ki kantonalnemu območju Zuhvali se je tudi tolažem in pripomnil, da se bo obširneje zahvalil ob koncu dela konference.

Po seji sta Herter in de Murville ostala v palači narodov in se razgovarjala pol ure. Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd pa je takoj po plenarni seji obiskal Gromika. Kosilo je trajalo dve uri. V krogih ameriške delegacije izjavljajo, da sta nadaljevala razgovore, toda oba sta ponovila vsak svoje dosedanje stališče. Herter se je popeljeval v Ljubljano, ob 17.25 pa je odpotoval iz Zeneve z vojaškim letalom. Jutri bo v Washingtonu takoj poročal Eisenhowerju. Bell hči izjavljajo, da Eisenhower se vedno namerava sprejeti na razgovor, prvega podpredsednika SZ Kozlova, ki je prišel v ZDA prve dni julija.

Kozlov se bo pred odhodom v ZDA razgovarjal s Hrščevom. Neki sovjetski diplomat je danes izjavil, da namerava v Nemčiji in v vseh Evropskih pismu po Kozlova, da obljubi sovjetsko stališče v zvezi z berlinsko krizo in z drugimi vprašanji.

Med prekinitvijo konference se bo takole navezala neposreden stik med Eisenhowerjem in Kozlovom s posredovanjem Kozlova in ameriškega podpredsednika Niksona, ki bo odpotoval v Moskvo. Nikson je sinoči izjavil, da pade odgovornost za sočuten neuspeh zenevske konference izključno na sovjetske voditelje. Pripomnil pa je, da prekinitve konference ne izključuje možnosti konference najbližjih, toda ne spreminja njegovih načrtov za obisk v Moskvi. Pri razgovorih, ki jih bo Nikson imel s sovjetskimi voditelji, bo lahko prispeval k popustitvi napetosti, prav tako kakor bo Kozlov prispeval v ta namen s svojim obiskom in s svojimi razgovori v Washingtonu.

V londonskih diplomatskih krogih predvidevajo, da se bo med temi zahodnimi vladami začela prihodnji teden posvetovanja za pripravo druge faze zenevske konference. Nakazuje se tudi možnost sestanka med Eisenhowerjem, Mac Millanom in De Gaullom. V Washingtonu okolišajo v uradnih krogih sleherni komentar v zvezi s konferenco. Vendar pa so mnjenja, da je sklep o odložitvi pameten, in nikakor ne gledajo na položaj, prevladujoč.

V francoskih pooblaščenih krogih pa pravijo, da je odložitve konference preprečila razdor in nadaljevanje pogajanj v nedogled.

Po britanskem mnenju je bila konference koristna, kolikor je predvidela da prekinitve posameznih stališč. Zahodnonemški zunanji minister von Brentano pa je imel danes v Zenevi tiskovno konferenco, na kateri je med drugim izjavil, da začasni obroč konference ne navaja k velikemu optimizmu. Pripomnil pa je, da so v šestih tednih zasedanja vendarle dosegli znatno zblizanje in razjasnitve.

Minister je dalje izjavil, da je Hrščev izrekel svojo zadnjo besedo, ne bo nadaljevala dela imelo mnogo smisla. Izjavil je, da je zadnji predlog Gromika nesprejemljiv. Poudaril je tudi, da je berlinsko vprašanje samo en element zenevskega vprašanja in da je potrebno iskati možnost obnovitve razgovorov o celotnem vprašanju.

Za Brentanom je govoril voditelj zahodnonemške delegacije Grew, ki je ponovil uveljavljeno stališče zunanjih ministrov proti novim sovjetskim predlogom o Berlinu.

Predstavnik vzhodnonemške delegacije je izjavil, da je bil

Zatem poudarja izjavo veliko važnost, ki jo obe državi pripisujejo konferenci na najvišji stopnji, za mirno rešitev najbližjih mednarodnih vprašanj, med katerimi sta tudi mirovna pogodba z Nemčijo in zahodnonemsko vprašanje.

Izjava protestira proti raketni oporisi Italiji in Grčiji in se izteka za prekinitve jedrskih poizkusov. Poleg tega poziva države ob Baltičnem morju, naj ustanovijo brezatomsko in brezaketno področje in naj sklenejo medsebojno nenapadno pogodbo.

Počitlo, posveča ztem mnogim vprašanjem, pa da same nečesa ne dosegajo vprašanj, kakor je mirovna pogodba in okupacija zahodnega Berlina. Vti dve vprašanji je poudaril, ostane na dnevnem redu, kakor dokazuje tudi predlog za ustanovitev vseevropskega odbora. Na koncu je izjavil, da bi bila njegova delegacija zadovoljna, če bi se konference lahko nadaljevala do konca in se končala z uspehom, ter obžaloval, da je zahodnonemška delegacija storila vse, da bi omogočila razum med obema nemškima državama.

Izjava SZ
in Vzhodne Nemčije

BERLIN, 20. — Vzhodnonemška delegacija pod vodstvom Grotewohla in Ulbrichta se je danes vrnila z letalom iz Moskve v vzhodni Berlin. Pred odhodom je bila svečana ceremonija, na kateri sta govorila Hrščev in vzhodnonemški zunanji minister Grotewohl. Hrščev je izjavil, da je bil tudi član delegacije.

Na letališču v Moskvi je Hrščev izjavil, da sta SZ in Vzhodna Nemčija med mnogimi razgovori dosegli popolno enakost pogledov in odnosih med obema državama in o mednarodnih vprašanjih. Skupno pozivljata SZ in Vzhodna Nemčija, ki so ga večer podpisali v Moskvi, prvi med drugim: »Vladi nemške demokratične republike in SZ sta prepričani, da se temeljito izboljšanje položaja v Nemčiji in v vseh Evropskih ne more doseči brez mirovne pogodbe z Nemčijo in brez ukinitve okupacijskega režima v zahodnem Berlinu.«

Izjava je zelo dolga in povzema v glavnem zadnje predloge, ki jih je sporočil Gromiko v Zenevi. Izjavo je bil razglasil Hrščev v svojem zadnjem govoru.

Kar se tiče položaja v zahodnem Berlinu, pravi izjava, da je treba izključiti obdobje obratne okupacijskega režima za nedoločen čas.

35 potnikov mrtvih in 30 ranjenih
pri trčenju med avtobusom in vlakom

LAUFEN, 20. — V bližini železniške postaje Lauffen na reki Stutgart - Wuerzburg sta se na nekem križišču trčila prvi vlak in avtobus. Med mrtvimi je bil vozač avtobusa.

35 potnikov je pri sunku vrlo iz avtobusa in na dolžini štiri sto metrov so na tratičarici našli razsajena trupla. Na kraj nesreče je prišel poseben vlak z reševalnimi skupinami. Z velikimi težavami so izkoplili avtobus, izvele mrtvice in rešili ranjence. Paznika ob zapornici so aretirali.

Na kraj nesreče so poslali tudi tri ameriške vojaške helikoptere in skupino ambulant. Potniki avtobusa so bili nekaj otrok.

Italija

Glavni dogodek prejšnjega tedna je bilo zasedanje centralnega komiteja socialistične stranke Italije. Kljub ostri opoziciji leve in Bassove struje je centralni komitej zaradi nespremenljivega odnosa sil sprejel 46 glasov proti 34 resolucijo, s katero se odobrava Nennijevo politično poročilo in sporazum za spojitve MUIS s PSI ter politična ocena in stališče do volitnih izidov v Dolini Aoste, Raveni, Bariju in na Siciliji ter smernice za morebitno sodelovanje PSI v novi državni vladi na Siciliji, Edina koncesijo, ki jo je Nennijeva avtonomistična večina dala opoziciji, v tem, da bodo pokrivali enotnost pravosodnega ali enakopravnega glasovanja lokalnih članov MUIS v volilnih odbore. Zasedanje je bilo precej burno, tako da je levice po glasovanju celo za-

7 dni v svetu

pusila sejo dvorano, kar je nalotelo na obdobje, ko se samo v vrstah sečne, temveč tudi pri pristajalci Bassove struje, s čimer se je odnos z levico v precejšnji meri poslabšal.

Drugi važen dogodek je bila odobritev izboljšane državnice zakonskega odloka o amnestiji pred senatom. Zaradi tega je bil zadnji zakon urjen poslanski zbor, ki ga je bila že odobriti, tako da bo morda vendarle amnestija stopila v veljavo v prvih dneh prihodnjega meseca.

Na Siciliji se vedno trajajo razgovori za sestavo nove vlade, ki bodo brez dvoma še dolgo trajali. Socialisti so ponovili svoje stališče, da ne bodo več sodelovali s demokracijo, kar deset sporazumov, ki ure-

Še vedno napeto
v Argentini

BUENOS AIRES, 20. — Argentinski predsednik Frondizi je sporočil, da ne namerava odstopiti. S tem je izrečno zanikal številne govorce, da na mervara zapustiti oblast.

Po sinočnem sestanku vojaških voditeljev, ki so potrdili zaupanje v ministra za vojni generala Pacheca, se je Frondizijev naproti nikoli ne odločil, kar se je v Buenos Airesu v predmestjih je danes eksploziralo pet bomb, pri čemer sta bili ranjeni dve osebi, poškodovani pa je bilo nekaj privatnih stanovanj.

Odmev prekinitve zenevske konference v Italiji

Nenni: vseh 40 dni so bile težave
Ingrao: odložitev vzbuja zaskrbljenostPella: Konferenca ni ustvarila pogojev, ki smo jih pričakovali - Milazzo poudarja,
da se mora rešitev sicilijanskih vprašanj najti na Siciliji, ne pa v Rimu

(Od našega dopisnika)

RIM, 20. — Kot povsod po svetu, je tudi v Italiji odložitve zenevske konference nalepela na širok odmev. Zunanji minister Pella sicer ni hotel povedati svojega mnenja, ker ima namen o zadevi govoriti v sredo ob zaključku debate ministrstva v poslanski zbornici, vendar pa je dejal, da konferenca ni ustvarila tistih pogojev, ki smo jih vsi pričakovali. »Zdi se mi, da je sedanjí trenutak tak, da se mora ravnati z vso previdnostjo, da bi se ustvarilo čim bolj pomirljivo vzdušje,« je vendarle dodal Pella.

Mnogo bolj pesimističen je bil član vodstva KPI poslanec Ingrao, ki je izjavil, da odložitve vzbuja zaskrbljenost, ki poudarja predvsem težino ovir za dosego sporazuma o miru. Poudaril je, da je treba okrepiti napore za dosego sestanka na najvišji ravni. Ingrao je dodal, da je italijanska vlada na žalost podpirala ves čas politiko francosko-nemških pre-

viti in da je skušal zadnji trenutek zavzeti čez tratičnice. Ker je križišče na ovinku, ni bilo mogoče videti prihajajočega vlaka. Med mrtvimi je bil vozač avtobusa.

Stevilne potnike je pri sunku vrlo iz avtobusa in na dolžini štiri sto metrov so na tratičarici našli razsajena trupla. Na kraj nesreče je prišel poseben vlak z reševalnimi skupinami. Z velikimi težavami so izkoplili avtobus, izvele mrtvice in rešili ranjence. Paznika ob zapornici so aretirali.

Na kraj nesreče so poslali tudi tri ameriške vojaške helikoptere in skupino ambulant. Potniki avtobusa so bili nekaj otrok.

Jugoslavija

Jugoslovenska politika sodelovanja in prijateljstva s sosednimi državami in politika koeksistence je zabeležila prejšnji teden nov uspeh. Ob prički obiska jugoslovenskega zunanjega ministra Koče Popovića v Grčijo je bilo ob zaključku razgovorov podpisanih kar deset sporazumov, ki ure-

Jugoslavija

jajo odnose med obema balkanskima državama. Med temi sporazumi je najvažnejši sporazum o obsežnem prometu. V prejšnjem tednu so tudi potkile govorice o možnosti prekinitve diplomatskih odnosov med Jugoslavijo in Francijo, o čemer so na veliko pisarili zlasti nasprotniki Jugoslavije na Zahodu v zvezi z obiskom predsednika alžirske začane vlade Abasa v Jugoslavijo. Predstavnik vlade Jugoslavije je v petek izjavil, da se odnosi zaradi tega ne bodo spremenili kljub nečloveku incidentu s sindikalnim voditeljem Pavičevićem, zaradi česar se je francoska vlada jugoslovenski takoj opravičila. Isti predstavnik je tudi izjavil, da so se po obisku Hrščeva v Albaniji odnosi vzhodnih držav do FLRJ nekoliko izboljšali, čeprav je Enver Hodža objavil še en napad. »S takimi napadi ni moč ustvariti na Balkanu področje mira, ki pravijo v Moskvi in drugod, da ga želijo,« je poudaril zastopnik vlade FLRJ.

Odmor bo koristen
pravijo v Beogradu

(Od našega dopisnika)

BEograd, 20. — Sestanek štirih zunanjih ministrov v Zenevi je začel prekinitve. Konferenca ni končana in dejansko ni niti prekinjena; v njenem delu je nastopil le kratek odmor, ki je nujen, da bi zunanji ministri lahko v miru proučili nasprotna stališča ter predlagali in poiskali pot, ki bi približala njihove poglede. Zunanji ministri se, da po številnih javnih in tajnih sestankih, po izmenjavi not, predlogov in mnenj, bolje vedo, kje so njihova glavna nesoglasja, kje je treba iskati pot, ki vodi h kompromisu.

Predsednik Frondizi je sinoči sklical tiskovno konferenco, toda časnikiarjem je izjavil samo: »Hoteli sem vas pozdraviti in vam povedati, da izpolnjujem svoje ustavne dolžnosti.«

Ceprav je v vojski še precejšnja zmeda, vendar se zdi, da uživa Frondizi podporo večine generalov in poveljnikov krajevnih posadk. Zdi se, da so Frondizijevi nasprotniki med seboj razdeljeni, kar se kaže v politiki, ki naj bi jo Frondizi vodil.

V Buenos Airesu in predmestjih je danes eksploziralo pet bomb, pri čemer sta bili ranjeni dve osebi, poškodovani pa je bilo nekaj privatnih stanovanj.

K. Popović odpotoval
iz Grčije v Beograd

ATENE, 20. — Koča Popović je danes odpotoval s svojim spremstvom iz Aten v domovino. Na postaji so se od njega poslovile poleg grškega zunanjega ministra Averofa še druge ugledne osebnosti. Popović je med tridnevnim potovanjem po Grčiji obiskal Epidaurus, Olimp in Mikene na Peloponezu.

K. Popović odpotoval iz Grčije v Beograd

ATENE, 20. — Koča Popović je danes odpotoval s svojim spremstvom iz Aten v domovino. Na postaji so se od njega poslovile poleg grškega zunanjega ministra Averofa še druge ugledne osebnosti. Popović je med tridnevnim potovanjem po Grčiji obiskal Epidaurus, Olimp in Mikene na Peloponezu.

Fašistični zakon
proti pomorščakom

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Stavka bančnih namestencev traja danes že šest dan. Sindikalne organizacije izjavljajo, da se je stavka nadaljevala po vsej Italiji in da pri njej sodeluje enak odstotek stavkajočih kakor včeraj. Sindikalne organizacije izjavljajo, da je minister za delo pozval danes k sebi sindikalne predstavnike. Sindikalne organizacije potrjujejo, da se stavka nadaljuje.

Sindikalne organizacije delavcev v kamnarski industriji so sklenile proglasiti stavko za nedoločen čas za vse delavce, nameščene v kamnolomih marmorja. Stavka se bo začela v prvih urah v sredo. Stavko so proglasili kar so bila pogajanja za obnovitev pogodbe prekinjena. Sindikalne organizacije so odredile, da pri stavki ne bodo sodelovali delavci pri tiskih podjetjih, kjer so pretekli dni dosegli sporazume o izboljšanju mezd.

Tudi sindikati namestencev pri INALCO so proglasili 48-urno stavko za 23. in 24. t.m., ker so delodajalci zavrnili zahteve za gospodarsko izboljšanje.

Stavka namestencev pri državnem monopolu, ki je bila prvotno določena za dve uri, je bila spreminjena v 24-urno stavko in bo v torek 23. junija.

Stavka namestencev pri državnem monopolu, ki je bila prvotno določena za dve uri, je bila spreminjena v 24-urno stavko in bo v torek 23. junija.

ANDREJ BOLKO mr. ph.

UVOZ - IZVOZ
Farmaceutski proizvodi in kemikalije
TRST - UL. TORREBIANCA 21, II

Telefon 31-315

Adamič

Ekskluzivna zastopstva

nudi najboljše pogoje
pri nabavi in prodaji
vsakovrstnega blaga

Trst, Ul. S. Lazzaro 23-II, Tel. 28-419, 31-996

Ziglio FOTOCORSO

IMA V ZALOGI VES MATERIAL
ZA KINO IN FOTOGRAFIRANJE
PLANFILM - DOLGOMETRAŽNI LEICA - FILMI
Postrežemo vas v vašem jeziku

FRATELLI PRIORIO

TRST, UL. S. ANASTASIO 2-II. - TEL. 31-167

Spedicijsko podjetje,
specializirano za prevoz
žive in zaklane živine